

ДОСВІД РОБОТИ ДП «ЧЕРНІГІВСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ»

ІЗ СЕРТИФІКАЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ УкрСЕПРО

Т. Романюта, директор науково-виробничого сертифікаційно-випробувального центру,
ДП «Чернігівстандартметрологія», м. Чернігів

ОПЫТ РАБОТЫ ГП «ЧЕРНИГОВСТАНДАРТМЕТРОЛОГИЯ» ПО СЕРТИФИКАЦИИ В НАЦИОНАЛЬНОЙ СИСТЕМЕ УкрСЕПРО

Т. Романюта, директор научно-производственного сертификационно-испытательного центра,
ГП «Черниговстандартметрология», г. Чернигов

EXPERIENCE OF «CHERNIHIVSTANDARTMETROLOGIIA» STATE ENTERPRISE ON CERTIFICATION IN THE NATIONAL SYSTEM UкрСЕПРО

T. Romaniuta, Director of Center for Research, Production, Certification, and Testing,
«Chernihivstandartmetrologiia», Chernihiv

Економіка будь-якої держави — живий організм, що постійно змінюється, рухається, удосконалюється.

На початковому етапі становлення ринкової економіки незалежної України за відсутності дієвого нагляду ринок заповнила неякісна і фальсифікована вітчизняна та імпортована продукція.

Запровадження обов'язкової сертифікації на той момент стало дієвим засобом захисту прав споживача та країни захищати свій внутрішній ринок від неякісного імпорту та продукції, яка може заподіяти шкоду здоров'ю та життю людей і довкіллю. Процедура сертифікації стала допоміжною ланкою для вітчизняних підприємств-виробників та імпортерів якісної продукції.

Згідно із Законом [1] споживач має право на захист своїх прав державою, належну якість продукції та обслуговування, безпеку продукції, необхід-

У статті розглянуто організацію, порядок та процедури проведення сертифікації продукції та послуг у системі УкрСЕПРО. Висвітлено досвід роботи ДП «Чернігівстандартметрологія» як органу із сертифікації.

ну, достовірну, повну і своєчасну інформацію стосовно неї.

У п. 4 ст. 16 цього Закону [1] встановлено право споживача на безпеку товарів (робіт, послуг): «Товари (роботи, послуги), на які актами законодавства або іншими нормативними документами встановлено обов'язкові вимоги щодо забезпечення життя, здоров'я споживачів, їх майна, навколишнього природного середовища, підлягають обов'язковій сертифікації згідно з чинним законодавством. Реалізація та використання таких товарів (у тому числі імпортних), виконання робіт та надання послуг без сертифіката відповідності забороняються.

Підставою для дозволу на ввезення таких товарів на територію України є поданий до митних органів сертифікат відповідності, виданий або визнаний уповноваженими на те органами.

Відповідальність за порушення вимог щодо безпеки товарів (робіт, послуг), передбачених цим

пунктом, визначається цим Законом та іншими законодавчими актами» [2].

Це був перший документ в українському законодавстві, з якого починається впровадження сертифікації в Україні. Вивчаючи історію розвитку сертифікації у Чернігівському науково-виробничому центрі стандартизації, метрології та сертифікації, можна проаналізувати потреби ринку України протягом майже двох десятиліть.

Підготовка до відкриття відділу сертифікації розпочалася у 1994 році, офіційно відділ відкрився у 1995 році. На той час законодавча та матеріальна база були практично відсутні, виникла необхідність навчання фахівців. Це відбувалося одночасно по всій Україні разом із формуванням законодавчої та матеріальної бази на місцях.

Співробітники відділу сертифікації ДП «Чернігівстандартметрологія» проходили навчання в Українському науково-дослідному і навчальному центрі проблем стандартизації, сертифікації та якості (УкрНДНЦ). Велика увага приділялася самоосвіті та навчанню. Перші аудитори підтвердили свою компетентність. Незважаючи на труднощі, відділ розпочав роботу й працює до сьогодні.

Уже перші види робіт ДП «Чернігівстандартметрологія» відображають його завдання як ланки у системі стандартизації та сертифікації в Україні. Спочатку фахівці сертифікували найнеобхіднішу продукцію — харчову (1995 рік). У процесі розширення Переліку продукції, яка підлягає обов'язковій сертифікації [3], Центр освоював нові види робіт із такими видами продукції:

- електропобутове та аналогічне обладнання і комплектувальні вироби;
- світлотехнічна продукція і комплектувальні вироби;
- ручний електроінструмент;
- засоби обчислювальної техніки;
- обладнання технологічне для харчової, м'ясо-молочної промисловості, підприємств торгівлі, громадського харчування та харчоблоків;
- іграшки;
- мийні засоби тощо.

У 1997 році перелік видів продукції значно розширився:

- товари легкої промисловості;
- готельні послуги та послуги харчування;
- засоби індивідуального захисту працівників;
- піднімальні споруди, кранова продукція тощо.

Третій і четвертий етапи розширення галузі акредитації припав відповідно на 2000 та 2008 роки.

Кожному з етапів передувала ретельна підготовка. Розширення галузі акредитації відбувалося відповідно до потреб ринку України та імпортерів, ураховуючи специфіку ринку Чернігівщини.

Зокрема, одним із перших у нашій державі ДП «Чернігівстандартметрологія» отримало право проводити сертифікацію таропакувальних виробів. Розширюючи галузь акредитації у цьому напрямку, підприємство врахувало знаходження у Чернігівській області великого виробника — Корюківської фабрики технічних паперів.

Галузь акредитації сертифікаційно-випробувального центру налічує 29 найменувань (груп) однорідної продукції. З розвитком економіки України зростає потреба в євроінтеграції. Відповідно з'явилася необхідність у нових, більш сучасних законах, адаптованих до нових ринкових умов.

У 2001 році було ухвалено Закон [4], яким визначено перелік термінів та понять щодо підтвердження відповідності. Відповідно до цього Закону:

Підтвердження відповідності — видача документа (декларація про відповідність або сертифікат відповідності) на основі рішення, яке приймається після проведення відповідних (необхідних) процедур оцінки відповідності, що довели виконання встановлених вимог».

Сертифікація — процедура, за допомогою якої визнаний в установленому порядку орган документально засвідчує відповідність продукції, систем якості, систем управління якістю, систем екологічного управління, персоналу встановленим законодавством вимогам.

Декларування відповідності — процедура, за допомогою якої виробник або уповноважена ним особа під свою повну відповідальність документально засвідчує, що продукція відповідає встановленим законодавством вимогам.

Таким чином, в українському законодавстві з'явився новий термін «декларування відповідності» та нова можливість для виробників довести відповідність своєї продукції вимогам нормативних документів [5].

Орган із сертифікації ДП «Чернігівстандартметрологія» як територіальна структура Держспоживстандарту розпочав діяльність, зазначену в [4].

У ДП «Чернігівстандартметрологія» відділ сертифікації трансформувався у відділ підтвердження відповідності продукції і послуг, а згодом — у науково-виробничий сертифікаційно-випробувальний центр, який отримав нові можливості для роботи. Сьогодні центр — це розвинена мережа, що складається з відділу підтвердження відповідності продукції та послуг, лабораторії з випробувань харчової продукції та продовольчої сировини, лабораторії з випробування промислової продукції, відділу з підтвердження відповідності дорожньо-транспортних засобів та запчастин.

У центрі працюють досвідчені фахівці із багаторічним досвідом роботи, які можуть запропонувати

клієнтам послуги у багатьох напрямках. Серед них 27 аудиторів з різних спеціалізацій, 5 кандидатів в аудитори.

ДП «Чернігівстандартметрологія» призначений та уповноважений на діяльність у державній системі УкрСЕПРО та згідно з [6] призначений як орган з оцінки відповідності продукції, процесів і послуг вимогам технічних регламентів (ТР):

- мийних засобів;
- етикетування ламп побутового використання стосовно ефективності споживання електроенергії;
- щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів;
- безпеки низьковольтного обладнання;
- з енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення;
- засобів індивідуального захисту.

ТР розробляються та упрощуються відповідно до [7, 8].

Успішно працюють лабораторія з випробувань продукції та продовольчої сировини та лабораторія промислової продукції ДП «Чернігівстандартметрологія».

Зокрема, лабораторія промислової продукції ДП «Чернігівстандартметрологія» акредитована Національним агентством з акредитації України відповідно до вимог стандарту [9], її компетенція підтверджена Атестатом акредитації. Галузями акредитації лабораторії є технологічне обладнання для харчової та м'ясомолочної промисловості; технологічне обладнання для підприємств торгівлі, громадського харчування та харчоблоків; металообробне та деревообробне обладнання; електропобутове та аналогічне обладнання і комплектувальні вироби; ручні електромеханічні машини, переносні верстати, ручний електроінструмент; машини ковальські пресові. Лабораторія також проводить кваліфікаційні, типові та періодичні випробування меблів.

Лабораторія з випробувань продукції та продовольчої сировини ДП «Чернігівстандартметрологія» щорічно бере участь у програмі міжлабораторних порівнянь «ПРОФ-ТЕСТ» і щороку демонструє одні з найдостовірніших результатів випробувань не лише серед українських, а й серед багатьох зарубіжних лабораторій. Вона відповідає вимогам української системи акредитації та випробовує харчову продукцію і продовольчу сировину за показниками безпеки для життя і здоров'я людини, визначаючи у ній вміст важких металів, мікотоксинів, пестицидів, гістаміну, радіонуклідів, фізико-хімічні та бактеріологічні показники.

Лабораторія продовжує освоювати нові методи випробувань. Актуальним напрямком розвитку стали випробування продукції на вміст рослинних жирів (наприклад, у молочній продукції), виявлення фальсифікації рослинних олій. У лабораторії з'явилася

нове обладнання, яке дає можливість проводити такі випробування з високим ступенем точності й надійніше захищати споживача від фальсифікованої та невідповідної продукції.

З освоєнням нових видів робіт та послуг зрос-

Сьогодні центр — це розвинена мережа, що складається з відділу підтвердження відповідності продукції та послуг, лабораторії з випробувань харчової продукції та продовольчої сировини, лабораторії з випробування промислової продукції, відділу з підтвердження відповідності дорожньо-транспортних засобів та запчастин.

тає і коло клієнтів органу з підтвердження відповідності ДП «Чернігівстандартметрологія». Серед них компанії і фірми не лише України, а і багатьох країн СНД, Австрії, США, Німеччини, Швеції, Фінляндії, Сінгапуру, Італії, Польщі, Угорщини, Чеської Республіки, Словаччини, Іспанії, Франції, Нідерландів, Хорватії тощо.

Таке широке коло клієнтів підтверджує високий професіоналізм чернігівських фахівців.

ВИСНОВОК

Досліджуючи розвиток ДП «Чернігівстандартметрологія» від органу із сертифікації до органу з підтвердження відповідності у загальноукраїнській Системі сертифікації УкрСЕПРО, можна спостерігати поступовий розвиток системи підтвердження відповідності в Україні загалом, її удосконалення та зростання матеріально-технічної бази.

Головною метою сертифікації на момент її започаткування було забезпечення продукції. Це дозволило звести до мінімуму ризик, пов'язаний з можливістю завдання шкоди здоров'ю людей або навколишньому середовищу, допомагало зберегти майно та створити умови для участі підприємств у міжнародному, економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі. Крім того, сертифікація зміцнювала довіру між виробниками та споживачами.

Органи із сертифікації виконали свою місію стосовно захисту українських споживачів. Сертифікація зупинила масовий ввіз на територію України низькоякісної та фальсифікованої продукції.

Протягом останніх років, незважаючи на скорочення Переліку продукції, що підлягає обов'язковій ▶

сертифікації, чимало виробників добровільно сертифікують свою продукцію і доводять її якість та безпечність до вимог нормативних документів.

Відміна обов'язкової сертифікації без повноцінної її заміни іншими способами підтвердження відповідності є передчасною. В Україні ще не утворене конкурентне середовище, в якому виробники та імпортери готові дійсно взяти на

себе відповідальність за якість та безпечність продукції.

Необхідно продовжувати систематичну і наполегливу роботу із захисту прав споживачів. Цьому сприятиме удосконалення законодавчої бази та використання досвіду і структури регіональних органів із підтвердження відповідності, зокрема, ДП «Чернігівстандартметрологія».

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1024-XII (зі змінами та доповненнями).
2. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку митного оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України та підлягають обов'язковій сертифікації в Україні, і визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 14.05.2008 № 446 (зі змінами).
3. Наказ Держспоживстандарту України «Про затвердження Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні» від 01.02.2005 № 28.
4. Закон України «Про підтвердження відповідності» від 17.05.2001 № 2406-III (зі змінами та доповненнями).
5. Наказ Держспоживстандарту України «Про затвердження Переліку продукції, відповідність якої може бути підтверджена декларацією про відповідність» від 29.01.2007 № 6.
6. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення процедури призначення органів з оцінки відповідності продукції, процесів і послуг вимогам технічних регламентів» від 24.01.2007 № 59.
7. Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» від 01.12.2005 № 3164-IV (зі змінами та доповненнями).
8. Постанова КМУ «Про затвердження Технічного регламенту модулів оцінки відповідності та вимог щодо маркування національним знаком відповідності, які застосовуються в технічних регламентах» від 07.10.2003 № 1585.
9. ДСТУ ISO/IEC 17025:2006. Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій (ISO/IEC 17025:2005, IDT).■

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ ЯКОСТІ В УКРАЇНІ

МІЖНАРОДНИЙ ФОРУМ
8 - 12 листопада

Дні якості в Києві '2010

Якість - фактор успіху

В ПРОГРАМІ ФОРУМУ:

02002, Україна, м. Київ,
вул. Микільсько-Слобідська, 6Д
Тел./факс: (044) 459 78 16,
541 05 32,
E-mail: cqmanag@uaq.org.ua,
publish@quality.kiev.ua;
<http://www.uaq.org.ua>

Науково-практична конференція «Ділова досконалість і Якість фактори успіху»

Підведення підсумків 15-го Українського національного конкурсу якості та виступи керівників кращих підприємств України, що досягли визнання на європейському рівні

Круглий стіл «Кращий досвід професійних організацій у сфері системного менеджменту: навчання, консалтинг, сертифікація»

Семінари і майстер-класи від провідних фахівців з актуальних аспектів менеджменту, досконалості та соціальної спрямованості

Засідання Ради Української хартії «За ділову досконалість і якість» та Координаційної ради громадських організацій і об'єднань України з питань якості, досконалості, соціальної спрямованості та конкурентоспроможності

Генеральний інформаційний партнер

DAS Management

Генеральний медіа-партнер

ЕТАЛОН СТУДІО

Офіційна медіа-підтримка

ПРОДУКТИ
підтримка

ВUИД

Інформаційні партнери

ПРЕСС БИРЖА

Стандартизація Сертифікація Якість

ТЕХНИЧЕСКАЯ ДИАГНОСТИКА И НЕРАЗРУШАЮЩИЙ КОНТРОЛЬ

Молочное D_{EMO}

СТ

Хлібопекарське і кондитерське D_{EMO}

МИР продуктів

Молочна промисловість

М'ясное D_{EMO}

Українське РАДІО